

Årsskrift
1982

Grundlaget for alt mejeribrug. Et kobbel køer fra Bæksvad.

Nærværende årsskrift for 1982 er trykt i 500 eksemplarer og udgivet af Lokalhistorisk forening for Sønderhald Kommune og Sønderhald Egnarkiv.

Eftertryk af årsskrift - helt eller delvis - kun tilladt med udgiverens tilladelse.

Årsskriftets tekst og illustrationer er tilrettelagt af et redaktionsudvalg bestående af Jørgen Michaelsen, Vibeke Nielsen (ansv.) og Preben Strange.

Layout, sats, repro og tryk: Auning Bogtryk & Offset ApS.

Ekspedition: Helga Sørensen, Årslev, 8900 Randers (tlf. 06-49 13 40).

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Et ornamenteret hjortetaksskaft fra Auning mose	5
Mejerier i Sønderhald Kommune	11
Tale ved Birkehøj andelsmejeris 75 års jubilæum	13
Ø. Alling mejeri	21
Fausing mejeri	25
Auning mejeri	33
En mælkekusks erindringer	37
Adolf Reimers	41
Årsberetning	43
Regnskab	45
Adresseliste	48

FORORD

Når man læser de indtil nu udkomne årsskrifter igennem, møder man en række fine og interessante artikler. De emner, der her belyses, kommer ikke umiddelbart til at optræde i den »store« historiskrivning, men netop herved har lokalhistorisk forening bevist sin eksistensberettigelse, da disse historier ellers ikke ville blive fortalt, og dermed ville mange oplysninger gå tabt.

Lokalhistoriske foreninger udfylder et tomrum mellem de større egns museer og den lokale befolkning. Mange vil ofte være kede af, at gamle dokumenter, breve og fotos skal væk fra området og ind på et større museum, hvor de bliver mere anonyme genstande.

En lokal forening har netop sin rod i de umiddelbare omgivelser og dermed også langt større muligheder for at skabe kontakt mellem institution og bruger. Det giver de bedste muligheder for oprettelse af et godt arkiv til belysning af egnshistorien.

Med foreningen, arkivet og publikationerne får man belyst nogle historiske emner og bevaret en viden, som ikke var muligt uden det store frivillige arbejde, der lægges i lokalhistorisk forening.

Finn Tuxen-Petersen

Malkning i engen ved Alling å. Klaus Møllesen ca. 1938. Vi havde fået malkemaskine, og køerne var vænnet til det, så de var vanskelige at malke med hånd. Som en nødløsning tog vi malkemaskinen med i engen, og den gamle Ford årg. 1921, sørgede for transport og vakuum. Malkeren er min far Niels P. Nielsen.

Et ornamenteret hjortetaksskaft fra Auning mose.

AF NIELS T. STERUM.

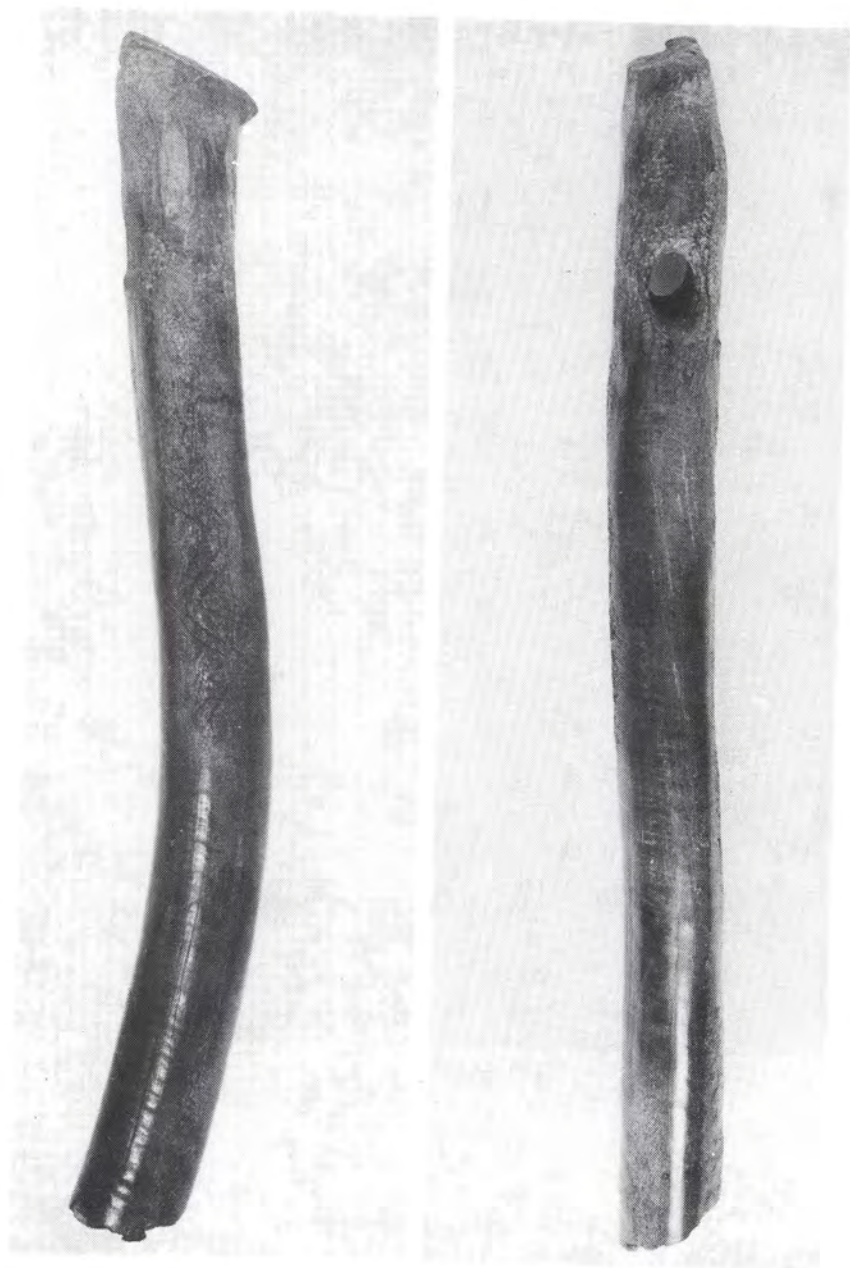
Siden 1964 har Kulturhistorisk Museum haft kendskab til en usædvanlig oldsag, som befandt sig i Auning skoles oldtidssamling. 17 år senere, i 1981, har Auning skole overdraget genstanden til museet i erkendelse af, at genstandens sjældenhed berettiger museumsanbringelse til glæde for en større øffentlighed. I denne forbindelse skal der rettes en varm tak til Auning skoles ledelse for omhyggelig opbevaring gennem arene af den fornemme genstand, for overdragelsen til museet samt for medvirken til opklaring af genstandens fundhistorie.¹

Det drejer sig om et 40,2 cm langt skaft, tildannet af hjortetak.² Skaftet blev fundet i 1940 eller 1941 under tørvegravning i Auning mose. Skaftet kom frem i en dybde af 1 - 1,5 m under terræn, men der var allerede tidligere gravet tørv på stedet, hvilket havde betydet en terrænsænkning på 0,5 - 1 m. Fundstedet kan ret nøjagtigt udpeges i engdraget på nordsiden af Vejle a., ca. 2 km syd for Auning by, men hele området med fundstedet blev i forbindelse med krigstidens tørvegravning omdannet til en sø.

Disse fundoplysninger er givet i 1981 af den ene af finderne, Søren Jensen, Auning, som arbejdede sammen med Laust Allermann i tørvegraven, da Laust pludselig sagde: »Hvad er det for en pind?«. Den mærkelige pind var skaftet, som Laust Allermann bragte med til Auning skoles daværende førstelærer H. P. Nielsen. Det er H. P. Nielsen, nu Hillerød, som i sidste instans ledte på sporet af Søren Jensen, hvorved de vigtige fundoplysninger kunne optegnes.

Skaftet er lavet af en afkastet tak fra et ungt krondyr. Tildannelsen til redskab har bestået i fjernelse af gevirets sidegrene, overfladebehandling af den tilbageblevne stamme og gennemboring af stammens rodende. Når denne hjortetak betragtes som skaft til et redskab, er det mest hensigtsmæssigt at vende genstanden sådan, at gennemboringen - »skaftihullet« - er øverst, og gevirets rodende bliver da skaftets *øvre* ende.

Skaftet er i dag ikke bevaret i sin fulde længde, idet den *nedre* ende udviser et uregelmæssigt brud. Beskadigelsen er imidlertid ikke af ny dato; den patina, som dækker

brudfladen, viser, at skaftet allerede i gammel tid har fået denne skade. Skaftets oprindelige længde har vel været omkring trekvart meter.

Når skaftet ses fra siden, har det hjortetakkens naturlige krumning med konveksitet henholdsvis konkavit (skaftets højre kant henh. venstre kant, fig. 1). Skaftet er næsten lige, når det ses fra kanten (fig. 2). Tværsnittet er lidt variabelt, men er for det meste omtrent cirkulært med diameter 3,2 - 4,1 cm. Afsladning af tværsnittet forekommer ved skaftets midte og øvre ende, hvor der er fjernet så meget materiale, at takkens porøse indre er blevet blottet. Dette er mest udpræget på den ikke afbildede side af skaftet.

Hjortetakkens naturlige »krøllede« overflade er næsten overalt fjernet ved omhyggelig glatskrabning og efterfølgende polering, som dog ikke helt har slettet de små hak og ridser fra glatskrabningen. Skaftoverfladen oven for gennemboringen er mindre omhyggelig glattet end overfladen på resten af skaftet; her er overfladebehandling så grov, at overfladen har et facetteret udseende. Skaftet har i dag bevaret praktisk talt hele den tildannede overflade; enkelte ret små partier af overfladen er dog skallet af i tidens løb.

Skaftets øvre ende har den lidt skråtstillede, utildannede og plane flade, som fremkommer ved rodenden af en afkastet tak. Ved den ene kant (mod skaftets konveksitet) af denne flade er bevaret en 0,8 cm lang tap som en rest af rosenkransen, og ved den anden kant af fladen (mod skaftkonkaviteten) er skåret en 1,5 cm lang og 0,8 cm dyb slids (fig. 3-4).

6 - 7 cm fra den øvre ende har skaftet en skrå gennemboring, der danner en vinkel på ca. 45° med skaftets længdeakse. Denne gennemboring er i tværsnit oval med længderetning lodret. I længdesnit er gennemboringen tragtformet udvidet ved skaftets overflade, således at tværmålet er mindst i midterpartiet, nemlig $2,0 \times 1,5$ cm. Ved kanten mod skaftkonveksiteten er tværmålet $2,5 \times 1,9$ cm, ved kanten mod skaftkonkaviteten $3,0 \times 1,9$ cm.

Midt på skaftets ene side er et $8,6 \times 4$ cm stort område, hvor et zig-zag-ornament er indskåret med kraftige 3-dobbelte streger, et enkelt sted dog kun med dobbelt streg. Ornamentet danner sammenhængende vinkler på langs af skaftet (fig. 5). 5 cm længere ned på samme side af skaftet er et område på $6,3 \times 1,7$ cm, ligeledes på langs af skaftet, indrammet af en svagt indridset linie. Inden i dette felt, der er omtrent rektangulært, skimtes endnu svagere indridsede linier, der krydser hinanden. Selvom linierne her virker meget svage og af næsten tilfældig karakter i sammenligning med vinkelornamentets kraftigt indskårne linier, så må dette felt også betragtes som regulær ornamentik (fig. 6).

Det blev indledningsvis nævnt, at skaftet er en sjældenhed. Denne betegnelse refererer mest til det forhold, at skaftet er ornamenteret, idet der kendes en hel del uor-

Fig. 1-2. Til venstre (fig. 1) ses skaftets ornamenterede flade. Til højre (fig. 2) er skaftet set mod den konvekse kant. 2:5. Foto: Kirsten Nijkamp.

Fig 3-4. Detaljer af skaftets øvre del. Til venstre (fig. 3) vises tappen, set mod den ornamenterede flade. Til højre (fig. 4) vises slidsen, set mod skaftets konkave kant. 1:1. Foto: Kirsten Nijkamp.

namenterede skafter af tilsvarende form, især fra Østjylland. Ofte er disse skafter enkeltfund, men i flere tilfælde er skafterne fremdraget under systematiske arkæologiske udgravninger af bopladser fra ældre stenalder. Herigennem er skafterne sikkert knyttet til Ertebøllekulturen.³ Alle skafterne viser samme glatskrabning som Auning-stykket, og mange har samme skræ gennemboring som Auning-stykket. Men kun få af skafterne er ornamenterede. Med Auning-skaftet er antallet af ornamenterede skafter stadig kun i nærheden af den halve snes. Auning-skaftet er så vidt vides det første fund i Randers-Djursland området af et ornamenteret skaft fra Ertebøllekulturen.

Hvor gammelt er så dette skaft? Der er forhold, som tyder på, at de ornamenterede hjortetaksskafter udelukkende tilhører den ældre fase af Ertebøllekulturen. Derved bliver det næppe helt forkert at sætte Auning-skaftets alder til ca. 6500-7000 år.

Denne korte præsentation af en nyerhvervelse på Kulturhistorisk Museum må i midlertid afsluttes med et ubesvaret spørgsmål. Det kan endnu ikke siges, hvortil skafterne har været brugt. I tidens løb er forskellige anvendelser bragt i forslag: økseskafter,⁴ spidsvåben eller dolke,⁵ jordhacker eller gravestokke.⁶ En afklaring af dette spørgsmål må afvente nye fund, som viser hvad der rent faktisk har været anbragt i skaftihullet med en surring, der afspejles i slids og tap.

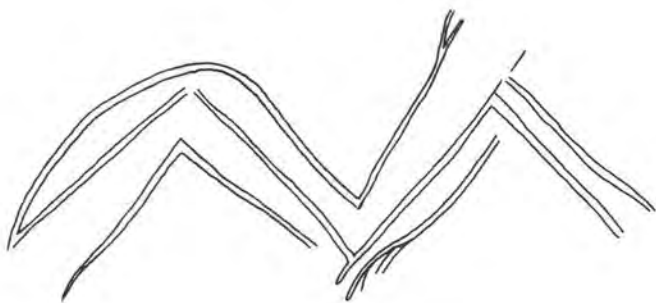

Fig. 5. Auning-skaftets kraftigt indskårne zig-zag-ornament. 1:1. Tegning: Grethe Rasmussen.

NOTER:

1. Denne tak gælder især skoleinspektør Villi. Jensen og skoledirektør A. Arendt Nielsen.
2. Kulturhistorisk Museum journ. nr. 18/66, mus. nr. 7176.
3. Andersen, S. H.: Ertebøllekunst. Nye østjyske fund af mønstrede Ertebølleoldsager. Kuml. 1980, s. 7 ff.
4. Müller, S.: Nye Stenalders Former. Årbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1896, s. 321.
5. Rud, B. (red.): Jeg ser på oldsager. 2. udg., s. 54, København 1966.
6. Andersen, S. H.: Et mønstret hjortetaksskaf fra Vestmørs. Museerne i Viborg amt 8, s. 30 f.

Fig. 6. Auning-skafets fint indridsede streg-ornament. 1:1. Tegning: Grethe Rasmussen.

Mejerier i Sønderhald Kommune.

Af KLAUS MOLTESEN

Som en forbindende indledning til omtalen af mejerierne i Sønderhald er det gavnligt at søge en forbindelse til tiden før 1880. Vi har i foreningen beskæftiget os en del med »De folkelige bevægelser«. Det er et stort område, hvis betydning er vanskelig at definere. Andelsbevægelsen og hermed andelsmejerierne er dog en direkte følge heraf; vi kan sige, at de folkelige bevægelser leverede åndelig ammunition til det økonomiske fremskud, der fandt sted i 1880'erne. Det primære i andelsbevægelsen er man aldrig kommet helt på det rene med.

Brugsforeningsmanden Severin Jørgensen sagde på Andelskongressen i 1903: »Nej, andelsbevægelsen har et langt højere og vigtigere formål end at øge befolkningens økonomiske velvære. Dens vigtigste og betydningsfuldeste mål er at løfte befolkningen til et højere moralsk stade, at gøre andelsforeningernes medlemmer til dygtigere, selvstændigere og fremfor alt til bedre mennesker.« Men Severin Jørgensen kunne også sige: »Nej, lad os blot holde os til sandheden, hoveddrivkederen i andelssagen - her i Danmark og overalt - er opnåelsen af materielle goder, og det hører jo da også med til vor livsopgave at erhverve os disse, dertil er vi henvist af *Ham*, som gav os livet med dets krav.«

Her på egnen var det ofte et værdifuldt samarbejde mellem bønder og lærere, der gav sig direkte udslag i oprettelse af andelsvirksomheder. Her kunne også lokalpatriotisme spille med, så der blev bygget fire steder. Birkehøj danner en undtagelse, idet det er bygget mellem to samfund, eller helt korrekt tre sogne, idet Årslev kom til at høre til Moselund, til trods for at lærerens søn fra Årslev blev Birkehøjs første bestyrer. Læreren i Årslev var landstingsmand S. Jensen, der har haft stor betydning på egnen. I hans datter Helga Jensens hjem står en sølvkande med bakke og bægere med inskriptionen

»Fhv. Landstingsmand
Lærer S. Jensen, Aarslev
fra venner med Tak for
godt og trofast Arbejde
i Frisindets Tjeneste
blandt Folket og paa Tinge

5. Januar 1907

Mejerierne blev samlingspunktet for mange aktiviteter, og ofte er forsamlingshuset bygget i nærheden af mejeriet. Unge, der havde gode evner i landsbyskolen, søgte ofte læreplads som mejerielever og var i det nære forhold mellem mejeribestyrerfamilien og medhjælperne med til at præge en egns ungdoms- og folkeliv. Der var også mejerier, der havde egen sal. Den var ikke så flot som højskolens, missionshusets eller forsamlingshusets. Her drejede det sig om procenter, overskud og i de uheldige situationer forskud, men i de fleste tilfælde kunne vanskeligheder løses i fordragelighed. Her var husmænd, gårdmænd og proprietærer lige og gav hinanden en helt håndgribelig opøvelse i demokrati, et demokrati der mange år senere skulle vise sig at være en væsentlig hindring for den udvikling, som stigende arbejdsløsheden og deraf følgende mekanisering krævede.

Efter 1960 udfoldedes store anstrengelser for bevarelse af mejerierne. Derefter begyndte besætningsreduktionerne, og ophør med leverance blev mere almindeligt. Store hygiejniske krav og afhentning med mælketankvogne og de deraf følgende krav til mejeriernes indretning gjorde, at modstanden lige så stille ebbede ud, og alle de her senere omtalte mejerier bruges ikke længere til deres formål. Det lille koppel køer der trækkes i marken, er et særsyn, og køerne er koncentreret i store besætninger.

Den aktivitet der udfoldedes i og omkring mejeriet med klang af spande og køretøjer der kørte til og fra, er afløst af mælketank og konsummælksvogne der krydser hinanden på vejene. De små mejeriers tid er uigenkaldelig forbi. Fra foreningens side har vi ment, at det var gavnligt med en kortfattet redegørelse om, hvad der har været i vort område. En del materiale har vi i arkivet, og for særligt interesserede findes der udførlige afhandlinger på landsplan.

Et koppel køer ved Niels Andersens gård i Høming.

Tale ved Birkehøj andelsmejeris 75 års jubilæum.

ALFJØRGEN ANDERSEN

»Jeg skal nu forsøge at give en redegørelse for mejeriets gang i de 75 år, det har virket, men det kan kun blive ganske kort, hvor jeg vil forsøge at komme med nogle af de vigtigste afgørelser, som de forskellige bestyrelser har trullet i årenes løb.

Men først vil jeg gerne at vi mindes følgende mejeribestyrere og formænd.

Mejeribestyrer Alfred Jensen fra 1. maj. 1888 - 13. maj 1917. 29 år. (ligger begravet i Årslev).

Mejeribestyrer R. J. Rasmussen fra 1. juli 1917 - 1. november 1949. 32 år.

Alf formænd er der følgende:

Niels Hornbæk, Hørning i ca. $\frac{3}{4}$ år.

Nikolaj Boldsen, Floes. 1. november 1888 - 1. november 1913. 25 år.

Niels Pagter, Lund. 1. november 1913 - 1. november 1923. 10 år.

Anders Rasmussen, Drastrup. 1. november 1923 - 1. november 1951. 28 år.

Vi er disse mænd en stor tak skyldig for den indsats de hver for især har ydet for at få mejeriet til at køre så godt som muligt til gavn og glæde for andelshaverne. Vi vil bevare deres minde i taknemlig erindring idet vi udtaler et »Ære være deres minde«.

Initiativet til at få oprettet et andelsmejeri kom fra en del landmænd, med lærer Karl Andersen, Drastrup i spidsen, som senere blev sekretær for bestyrelsen. Den første bestyrelse bestod af følgende: Form. Niels Hornbæk, Peter Mogensen, N. Ludvigsen, Jens Elgaard, Jørgen Frandsen, Hans Pedersen, R. Pagter, Knud Pedersen, N. Boldsen.

Deres første arbejde var naturligvis at få udarbejdet love og vedtægter, og så få tegnet andelshavere, det var vist lidt vanskeligt, for man var skeptisk over for det her nye man ville starte.

Der skulle også lånes nogle penge, og der måtte man helt til Viborg og fik et lån i Viborg Bys og Omegns Sparekasse på 12.000 kr.

Der afholdtes en licitation hvor murerarbejdet kom til at koste 1225 kr., tømrer-

og snedkerarbejdet 743 kr., derimod kan vi ikke se hvad maskinerne til at sætte ind i mejeriet har kostet.

Med hensyn til mejeribestyrer fik man antaget en mejerist Alfred Jensen fra Årlev, og han blev ansat for en årsløn af 1350 kr.

Den 21. august startede man så og modtog den første mælk. Det første år leverede andelshaverne 3,3 mill. pund mælk, hvad prisen var kan vi ikke se, men det første år blev der et overskud som blev udbetalt med 20 øre pr. 100 pund leveret mælk.

Smørret blev solgt til en grosserer Ankerstjerne i Randers, og her købte man også foderkager, idet man havde en rapskageordning der påbød, at man skulle bruge 1 pund til hver kø, det ændredes senere til 1 pund for hver 20 pund mælk man leverede. Man skulle vise kvittering for at man havde indkøbt de kager man skulle, ellers blev man idømt en mulkt, 1 kr. for hver 20 pund man havde købt for lidt.

Dyrlæge Kristensen, Lime har engang givet en andelshaver en attest på, at kagerne var et usundt foder for hans kørs sundhed, og så blev han fritaget.

1889

Nye medlemmer skal betale 2 kr. i indskud pr. kø + kørsel og blev senere forhøjet til 4 kr. pr. kø.

11. april 1890 blev det vedtaget at opføre et ishus til 1000-1200 kr. Andelshaverne skulle levere det fornødne til isolering enten hakkelse eller tørvejord i forhold til koantal. Murerarbejdet fik Niels Kjeldsen for 40 kr.

Fra 1. maj 1891 optages en del nye medlemmer, herimellem blandt andre la Cour, Raaballegård med 50 køer. Mejeribestyrerens løn nedsættes med 350 kr. årligt, samtidig forpligtede han sig til at tage del i reparationsudgifter med 10% og i kulforbruget med 10% og det anslåes til henholdsvis 200 kr. og 100 kr.

12. oktober 1892 generalforsamling på Lausminde kro (Slyngborg). Lærer Busk, Hørning indmelder sig med 3 køer (hans søn er i dag direktør på mejeriet Vesterbro, Århus). I mejeriets love var indført i paragraf 8, at roer som brugtes til malkekøer skulle være optaget 1 måned før de skulle bruges, det forandredes nu til 14 dage. Andelshaverne blev nu stillet frit med hensyn til brug af rapskager, men hvis det viste sig at mælkens kvalitet ville falde i finhed, overlades det til bestyrelsen at indføre brugen igen. Fra Randers Amtsråd forelå skrivelse om at man skulle bruge bredfælgede vogne til kørsel med mælk. Formanden fik bemyndigelse til at forhandle med andre formænd, om at få bestemmelsen ændret.

12. november 1894 ny pasteuriseringsapparat og smøræltmaskine, begge dele 884 kr.

16. april 1896 vedtoges det for 1 år at bestille og betale 50 eksemplarer af Andelsbladet til omdeling hos andelshaverne, således at 4 andelshavere deles om 1 blad.

30. juni 1898. Obligationer for det første lån fremlagdes i kvitteret stand. Nyt lån i Randers og Omegn Sparekasse til 4¼ % i rente.

Protokol fra 1901-1912 mangler.

5
Dette Protokoll underskrives hermed som Følge
forhandlingsprotokoll for Næstets

L. 1. Ansikning Skole den 15 Februar 1888.

Niels Hombek Siter og Jørgen N. Lundgren
Jens Elgaard Jørgen Frandsen Hans Pedersen
H. Pøtting Knud Rasmussen Nikolai Rolden

Karl Andersen

3. april 1912 udrulder 10 andelshavere i Fløjstrup kær sig, og går med i Fausing. 1913. 25 års jubilæum kostede 1045 kr og der var 186 par med, som betalte 1,50 kr. = 279 kr., resten udbetaltes af mejeriets kasse.

Det vedtoges at indmelde mejeriet i J.A.F.

Generalforsamling 16. oktober og ny formand Niels Pagter, Lund.

28. juni 1915. Forsamlingen vedtog at indmelde mejeriet i Andelsbanken. Garantikapital 7000 kr. lånes i Landbosparekassen.

4. april 1917. Man vedtog at købe 2 tdr. land jord mere som grænsede op til mejeriets grund, for en pris af 600 kr. Det må vist siges at have været en fornuftig disposition.

14. maj 1917. Mejeribestyrer Alfred Jensen afgået ved døden, pladsen opslås ledig, der indkom 92 ansøgninger, deraf 66 fra mejeribestyrere og heraf blev det jo R. J. Rasmussen, Toftholm som fik pladsen.

4. juni 1918 købtes der 400.000 stk. tørv fra Moeskær mose, 100.000 fra Tustrup, og andelshaverne skulle køre dem til mejeriet i forhold til deres malkekøer.

25. august mangler der endnu 170.000 at få kørt. Det pålægges de andelshavere som mangler at køre, at få det gjort straks.

15. januar 1920 bevilges mejeribestyreren gratis mælk til 2 grise. Da der for tiden ikke er nogen afsætning for ost og da lagrene er fyldt, besluttedes det at standse produktionen af Roquefort ost, hvilket der var blevet en stor produktion af, det var jo noget som mejerist Rasmussen gik meget ind for og mejeriet var berømt for den produktion viden om.

3. marts 1921. Store restancebeløb for foderstoffer og gødning. Der rettes henstilling til lokalformændene om at få det bragt ned, på restancebeløb tilskrives 12%.

24. oktober 1922. Herregården Tustrup optages som medlem, mens Sjellebro Kro ønsker at udtræde, hvilket blev vedtaget.

24. oktober 1923. Formanden ønskede ikke genvalg, og nyvalgt blev Anders Rasmussen, Drastrup.

9. august 1929. Da mælkemængden til mejeriet har været stærkt stigende det sidste par år, så man sig nødsaget til at foretage en udvidelse. Det bestemtes at bygge en ny bestyrerbolig og lade den gamle indrette til osteri, ostelager og kølerum.

29. august 1929. Licitations af ny bolig. Murerarbejdet 5870 kr., tømrerarbejde 4583 kr., malerarbejde 370 kr., elektricitet m.m. 385 kr., ialt 11200 kr. Ombygningen af den gamle bolig 48620 kr.

28. oktober 1932. Formanden fremhævede at mejeriets smør indtog en første plads her i amtet og som følge heraf kunne der sælges smør til en særlig køber i England til en overpris.

17. april 1935. Det vedtoges at overføre mejeriets pengeomsætning til Andelsbanken, når denne åbner afdeling i Randers.

23. august 1935. Ekstraordinær generalforsamling.

I. Giver mejeriets andelshavere tilslutning til kravet om økonomisk ligestilling med andre erhverv, derigennem at landbruget opnår mindst produktionsprisen for alle produkter som har afgørende betydning for samfundets økonomi. (Er vist ikke opfyldt endnu her 1963).

II. Vil andelshaverne hvis lovgivningen vægrer sig ved at efterkomme dette rimelige krav, medvirke til de til kravets opfyldelse nødvendige foranstaltninger.

Afstemning: 89 ja, 1 nej.

Oktober 1936. Da der nu er installeret badeværelse på mejeriet, vedtoges det at alle kunne få bad om formiddagen a 50 øre pr. bad. Formanden omtalte den øvrige ombygning og at vi nu havde det bedste syrningsanlæg der fandtes. Flere mejeribestyrere havde allerede været her for at se på det. Ombygningen havde kostet godt 30.000 kr.

Oktober 1937. Ny overenskomst for medhjælpere, hvor en fuldt uddannet mejerist skal have 46 kr. om ugen.

1937-38. Mejeriets største mælkemængde 6,3 mill kg.

30. oktober 1942. Bekæmpelsen af kvægtuberkulosen blev enstemmigt vedtaget og i 1947 blev kastningsbekæmpelsen også vedtaget, og det var for andelshaverne af meget stor betydning at få disse to sygdomme udryddet, der var måske nogen der

Birkehøj 1916

var lidt skeptisk med hensyn til om det ville lykkes, men i dag kan vi kun være taknemlig for at der blev taget så alvorligt fat på den sag og at det lykkedes.

13. september 1949. Mejeribestyrer Rasmussen meddelte at han ønskede at fratræde sin stilling pr. 1. november 1949. Pladsen blev herefter opslået ledig, og der var 80 ansøgere, og det blev jo mejeribestyrer H. Simonsen, Fausing der fik pladsen.

30. oktober 1949. Det vedtoges at bygge nyt ostelager. Overslaget lyder på 70.000 kr. + 22.000 kr. til køleanlæg. Senere fulgte jo den sidste store omforandring og installation af de nye syrningsstanke af aluminium, installation af ostelageret, ny olieløber m.m., en ombygning som kostede 267.000 kr., og senere fulgte jo opførelse af ny kærnestue og kølerum og elevværelser, som beløb sig til 145.000 kr. Efter denne ombygning havde vi også et mejeri der var tip top.

30. oktober 1951. På grund af svigtende helbred trak Anders Rasmussen sig tilbage som formand efter 28 års virke. Nyvalgt blev Kr. Juul Christensen, Moeskær.

I 1959 blev der anskaffet en ny stålkerne og pakkemaskine til smøret.

Udover de store ombygninger som er omtalt, har man naturligvis måttet skifte forskellige maskiner ud efterhånden som de blev slidt eller forældet. Da man var færdige med den sidste store ombygning og nyanskaffelser, tror jeg nok vi var mange der syntes, at nu var det så godt og tidssvarende som det kunne blive, men efterhånden som tiden går er der jo et og andet som vi kunne ønske os anderledes. Vi har i de senere år forsøgt at følge lidt med udviklingen, for der kommer jo stadig nye maskiner frem der er bedre og mere tidssvarende.

Med hensyn til mejeriets start er der ingen tvivl om at de folk som tog initiativet, har haft store bryderier med at få landmændene med, idet det jo må have været en kolossal omvæltning fra selv at lave smøret hjemme på gårdene og så nu skulle man bare sende mælken til det her mejeri, men det viser forhandlingsprotokollen jo også at mange har været skeptiske over for det nye, idet mange jo først har meldt sig ind efterhånden som de har set, at det gik vist alligevel ret godt på den her ny måde.

Men sådan er det jo altid når der kommer noget nyt, man kan jo bare se da man ville gå over til at afregne mælken efter fedtbestemmelse i stedet for efter flødebestemmelse, det var fremme på generalforsamling 4 gange og nylig den 5. gang blev det vedtaget.

Der er et gammelt ord der siger, at 70 år er støvets år, men nu har Birkhøj da virket i 75; der tales godt nok for tiden om sammenlægning af mejerier, men hvad den nærmeste fremtid vil bringe på det område, skal jeg ikke komme nærmere ind på her, kun dette at vi nylig har fået forelagt en rationaliseringsplan for Randers Amt, som går ud på en fusion af 28 mejerier her på Norddjursland, hvoraf ca. de 10 skulle videreføres.

Hvis andelshaverne vil tage ved lære af det sammenhold som mejeriets stiftere vi-

ste, og som der er vist igennem de 75 år, så tror jeg også, at der fremover vil være noget der hedder Birkehøj, men en økonomisk og fornuftig rationaliseringsplan må vi naturligvis ikke sige nej til, og det skal være mit håb og ønske at en sådan plan må blive til gavn og glæde for andelshaverne.

Jeg vil gerne rette en tak til vores forrætningsforbindelser, både dem som vi køber maskiner og meget andet af, og dem som afhænder vores produkter, for godt samarbejde i årene der er gået, og håber det må fortsætte i tiden der kommer.

Ikke for at fremhæve nogen frem for andre, men der er dog en forrætningsforbindelse som jeg lige vil nævne her, det er det samarbejde som vi indledte i foråret med Dofø ost. Det er nyt, men jeg håber at det må blive til gavn og glæde for begge parter. (Man gik ind i det samarbejde fordi det var meget vanskeligt at sælge osten på grund af overproduktion)

Jeg vil også gerne rette en tak til mejeribestyrer Simonsen for god og dygtig ledelse af mejeriet i de år, du har virket her på Birkehøj. Jeg ved, at du gør en stor indsats for at nå så godt et økonomisk resultat som muligt, at det så et enkelt år som det sidste kniber med at få osten afhændet på grund af overproduktion, så resultatet ikke bliver så godt, er jo ikke din skyld.

Jeg vil også rette en tak til andelshaverne for den tillid og det gode samarbejde I har vist os i årene der er gået, og håber at det vil fortsætte fremover.

Tak allesammen

Jørgen Andersen, formand.«

Da det i Jørgen Andersens jubilæumstale nævnte samarbejde mellem de 28 mejerier ikke kom til at virke og Birkehøj lå indenfor det naturlige opland til Randers Andelsmejeri, overgik samtlige leverandører i foråret 1967 hertil. Birkehøj kørte som mejeri en kort tid, og blev af Randers andelsmejeri solgt til termoglasfabrikken »RADO«.

Interiør fra Birkeløjt 1916, manden i hvid jakke er mejeriinspektør Alfred Jensen.

Ø. Alling mejeri.

AF KLAUS MOLTESEN

Ø. Alling mejeri er oprettet i 1890, før den tid drev ølbryggeren i Ring mejeri for egen regning.

En gruppe landmænd enedes om at få bygget et mejeri, og der nedsattes et udvalg til at få købt byggegrund, indhente tilbud på byggeri og maskiner samt optage et 20.000 kr. stort lån til dækning af alle udgifter til at få mejeriet igang. Mødet afholdtes d. 27. juli og udvalget bestod af flg.:

J. Rasmussen, Ø. Alling.
V. Brasch, Ø. Alling
H. P. Andersen, Ø. Alling
S. Laursen, V. Alling
L. P. Laursen, V. Alling
R. Frost, Heilskov

Allerede d. 24. november samme år kunne mejeriet tages i brug, og med udvidelser og ændringer er det de samme bygninger, der bruges i mejeriets historie.

1905 indrettes mejeribestyrerbolig og et badeværelse til brug for interessenter o.a., mod en mindre betaling.

1907 købes et mindre jordstykke og bygges ostekammer.

1911 udskiftning af damp- og kølemaskine.

1912 tilsluttes dampmaskinen en elgenerator, som kan levere lys til hele mejeriet og brugsforeningen, et samarbejde der fortsatte helt frem til tyverne, hvor man fik el fra ARKE.

Forskellige forslag til total ombygning af mejeriet, forkastes af generalforsamlingerne, og man nøjes med ombygning af kedel- og maskinhus samt mindre ændringer, i stedet for udvidelser vælger man at framstille KASEIN og sælge overskudsmælken til anden side. Leverandørkredsen udvides og indskrænkes i forståelse

Andreas Andersen i Ø. Alling mejeri.

med nabomejerierne og mejeriet kan fortsætte uden de store omvæltninger til sit ophør.

1904 er der iflg. en tælling 1145 køer i mejerikredsen.

Der har været mange bestyrelsesmedlemmer gennem årene og det ville føre for vidt at nævne dem alle. Af formænd har der været følgende:

V. Brasch, Ø. Alling, 1890 - 1901

J. Rasmussen, Ø. Alling, 1901 - 1915

Kr. Jørgensen, Ø. Alling, 1915 - 1934

Poul Madsen, Ø. Alling, 1934 - 1936

Jens M. Rasmussen, Ring, 1936 - 1941

Poul Madsen, Ø. Alling, 1941 -

De lange formandsperioder er bortset fra 1934, omkring Kr. Jørgensens død, bevis på et stabilt foretagende.

Af mejeribestyrere har der kun været tre. Som første bestyrer antoges en af deres egne, Kr. Rasmussen der lige kom fra mejeriskole i Dalum, og han blev fæstet for en løn af 800 kr. for et år. Kr. Rasmussen var fuld af initiativ og supplerede sin indtægt ved at handle med cykler som var ved at blive almindelige. 1902 købte Kr.

Rasmussen Elmegård i Ring, som han ombyggede og virkede på i mange år, var i flere perioder sognerådsformand og som sin sidste indsats den egentlige drivkraft ved oprettelse af kartoffelmøllefabrikken i Auning.

10. maj 1902 antoges mejerist Hans Buhl, Ålum som bestyrer for en årsløn af 2100 kr., senere blev aflønningen i % af den modtagne mælk, og efter en lønkonflikt i 1915 er der blevet dannet organisationer og der bliver aflønnet efter lønskala. Buhl er bestyrer til sin død i 1944 og mange anerkendelser for mejeriprodukter vidner om et dygtigt virke.

Andreas Andersen var førstemejerist hos Buhl i mange år og blev valgt af generalforsamlingen til hans efterfølger, og han bevarede mejeriet som en god arbejdsplads til dets ophør i 1965.

Al økonomiske forbindelser er der mange. Som aftagere af smør nævnes først grosserer Kraunsø, Gylling, senere Odense Smørekseport, det sidste gav økonomiske problemer, men et avisudklip indlagt i protokollen viser at al skyld senere blev betalt. Smørpris og salg forhandlede år for år, indtil mejeriet indmelder sig i Andelssmørekseportforeningen i 1909.

Fælles indkøb af fødestoffer sker først hos købmænd, omkring århundredet dannes andelsforeninger for indkøb af fødestoffer, brændsel og maskiner som mejeriet tilslutter sig.

Krig og kriser afspejler sig også, 30'erne ved forskellige forslag om leveringsstop, hjemtagelse af valuta o.s.v. Smørlageret søges nedbragt ved at leverandørerne pålægges at hjemtage smør i forhold til deres leverance. Der anskaffes pasteuriseringsapparat for at kunne sælge sødmælk i detail, mælkekuskene pålægges at tage mælkeprodukter retur til leverandørerne.

Under første og anden verdenskrig købes store mængder tørv og brænde, men mejeriets beliggenhed gør at der kan skaffes brændsel af god kvalitet. Oliefyld og eldrift indføres omkring 1950.

Ellers præges protokollen af forhandling om mælketure og bærepenge, anskaffelse af vogne, reparation, smøring og vedligeholdelse af disse. På en generalforsamling er vedtaget indkøb af en smørebuk, så vognene kan smøres ved mejeriet.

Bekæmpelsen af smitsomme kvægsygdomme er iværksat på mejeriets foranledning, ligesom der kunne tegnes forsikring mod tab ved mund- og klovsyge.

Da malkemaskiner blev almindelige sidst i 30'erne, blev der holdt et foredrag om hygiejne, der kunne købes rengøringsmidler. Fluebekæmpelse blev iværksat, samt forskellige andre foranstaltninger eftersom kvalitetskravene skærpedes.

Mange har søgt mejeriet om tilskud, mindeløns, tuberkulosesanatorier o.l. I vinteren 1940 var der forslag om at yde en dags mælkepenge til Finlandshjælpen.

Kan foranstående uddrag af protokollerne inspirere interesserede lokale folk til at skrive mere om emnet er formålet nået, så beretningen kan blive mere fylldig.

Øster Alling mejeri.

Fausing andelsmejeri.

AF EJVIND RYGAARD

Den 15. april 1898 afholdtes den første generalforsamling ved Fausing andelsmejeri, hvor følgende vedtoges:

Til at transportere mælken fra Fausing, Grund, Drammelstrup samt Engbakkerne, skulle udleveres vogne fra mejeriet, til den som påtager sig kørepligten, mod at de holdes velsmurte og selv erholder udgiften dertil. Øvrige leverandører må selv transportere deres mælk i egen vogn, og for dette skulle de have en godtgørelse af gennemsnitsomkostningerne fra ovennævnte 3 byers mælk i forhold pr. 100 pd. Ved licitationen af kørselen, skal det først udbydes enkeltvis, og derefter samlet, for at opnå laveste bud.

Denne kørepligt blev overdraget Jens Olesen, Fausing med start 1. maj 1898 til maj 1899, for en sum af 1250 kr. Han forpligter sig til at levere og hjemkøre mælken fra de 3 ovennævnte byer og til at levere smørret på Allingåbro station, samt returkørsel med varer fra stationen. Desuden køre kul til mejeriets brug, men dette skulle ske i egen vogn og kun småles ad gangen, for aflæsningens skyld. Den samlede kørselspligt er underkastet den orden og måde, som bestyrelsen måtte finde formålstjenlig for mejeriets drift. Fra 1. april 1899 fastsattes skummetmælksprisen til ½ øre pr. pd. og vullen til 20 øre pr. 100 pd. Ligeledes skulle der betales 2 kr. pr. ko, for nye interessenters optagelse i mejeriet.

Den 24. februar 1900 blev mejerist M. K. Kastrup ansat som bestyrer for 1 år ad gangen, for en fast løn af 600 kr. og 1 øre pr. ½ kg. produceret salgssmør der opnår topnotering. Desuden fri bolig, brændsel, belysning, 1 pgl. fløde daglig og skummet og kærnemælk til husholdning. Som vederlag herfor skal bestyreren selv holde den fornødne hjælp til mejeriets forsvarlige drift, herunder indbefattet kontrolring 2 gange ugentlig og det til mejeriets brugelige regnskab. Desuden skal bestyreren betale 10% af kulforbruget og 25% af papir og rengøringsartikler.

Mejeriet lå fra begyndelsen på den nordlige side af hovedvejen Randers-Grenå. Men i januar 1902 har interessentskabet underskrevet skøde på 1½ skp. ld. købt af gdr. Anders Andersen, for en pris af 300 kr., på den sydlige side af landevejen. Pa-

piromkostningerne betales af køberen. Ved denne handel gives der Anders Andersen ret til spildevandet fra mejeriet, mod at han selv forpligter sig til at lede det derfra.

Det var også i året 1902, det blev vedtaget at mælken fra Fausing skulle behandles først på mejeriet.

I året 1902 fremgår det af protokollen at bødker Pedersen, Allingåbro, skal sætte priserne ned på smørdritlerne til 1,42 kr. pr. stk., i modsat fald købes de fra Odense smør eksportforening.

I juni 1903 vedtoges det at bygge det nye mejeri, og man fik følgende tilbud på maskinanlæg.

Larsen og Pedersen, Horsens, anlægssum	10.700 kr.
gamle maskiner ÷	1.000 kr.
Frederik Christensen, Randers, anlæg	9.512 kr.
gamle maskiner ÷	650 kr.
Sabroes fabrikker, anlæg	8.750 kr.
Ancher og Hegelund, Horsens, anlæg	8.493 kr.
gamle maskiner ÷	250 kr.

Den 13. juli 1903 indkom 4 tilbud på opførelsen af det nye mejeri.

Poorelt, Randers	14.150 kr.
Møller, Århus	14.447 kr.
Johansen, Allingåbro	14.125 kr.
Laursen, Kolind	18.300 kr.

Det blev Ancher og Hegelund der fik kontrakt om levering og montering af maskinanlæg, og det overdroges til Poorelt, Randers at bygge mejeriet.

For udførelse af tegning, konditioner, overslag samt tilsyn med bygningens forsvarelige opførelse, er der sluttet overenskomst med murer Egestad, Hadsten, for en pris af 260 kr. På et bestyrelsesmøde i oktober 1903 blev det vedtaget at baderummet skulle udstyrres med damp, bruse og karbad. Desuden besluttede man at badeværelset skulle være åbent hver søgnedag fra 10-14, og prisen skulle være 25 øre pr. billet til varmvandskarbad, eller dampbad + styrtebad. Benyttes kun styrtebad er prisen 10 øre, ved køb af en hel pakke billetter, 25 stk., er prisen 5 kr. For at holde badeværelset rent, og iøvrigt være behjælpelig med badningen, erholder mejeristen 10% af det indkomne beløb.

På mejeriet foretages der ombygning og indkøb af maskiner gennem årene. Når vi ser på udviklingen med priser m.m. kan f.eks. nævnes en licitation i år 1918. Da får følgende for mælkekørsel:

Fausing by	P. Sørensen	790 kr.
Fausing udflytterne	Th. Sørensen	1000 kr.
Grund	A. Hyllested	1600 kr.
Drammelstrup	Hj. Jakobsen	1000 kr.
Engbakkerne	L. Asmussen	1200 kr.
Virring	A. Glavind	1200 kr.
Smørkørsel	A. K. Sørensen	200 kr.
Kulkørsel	A. K. Sørensen	25 kr. pr. vognlæs

I året 1918 købtes der 100.000 tørv af A. Norring, Virring til en pris af 10 kr. pr. tusind. Desuden skulle købes topbunker i Gl. Estrup skovene.

Samme år var prisen for 1 liter sødmælk 24 øre. Fløde kostede 1,20 kr. pr. liter og skummetmælk 3 øre pr. pund i detailsalget. Vallen solgtes til 15 øre pr. 100 pund. Prisen på ost fastsattes til 70 øre pundet. Men i året 1919 blev prisen igen reguleret til:

Piskefløde	2,50 kr. pr. l.
kaffe-fløde	1,60 kr. pr. l.
Sødmælk	0,28 kr. pr. l.
Skummetmælk	0,06 kr. pr. l.

Ved licitationen over mælkekørslen fra april 1904 til 1905, blev der en del småændringer på turene, og det blev tilføjet, at de kørepligtige bl.a. selv skulle stå inde for spild af mælk, samt anden overlast, ligesom der blev holdt strengt på at vognene kom ind til tiden, og for overtrædelse heraf, erlægges en bøde på 1 kr. for hver gang, som afkortes på udbetalingen.

Følgende blev antaget:

Fausing by til Th. Mogensen	for sum 485 kr.
Grund by til Jh. Jensen	for sum 660 kr.
Drammelstrup til E. K. Erntsen	for sum 500 kr.
Virring til J. Pedersen	for sum 460 kr.
Kulkørselen til Th. Nielsen	for 14,50 kr. pr. stort vognlæs.
Smørkørselen til Jh. Jensen	for 83 kr. ialt.

I dette blev år blev skyllevandet solgt til A. Andersen, Fausing for 44 øre pr. dag. Den 3. april 1904 afsluttedes en akkord med A. Nielsen om opstillingen af vallebeholder, som ikke måtte overstige pris af 528,50 kr. Opstillingen omfatter alt, med undtagelse af sten og grus.

I samme år 1904 var der på et bestyrelsesmøde fremkommet tilbud fra bødker Ankerstjerne på levering af smørdritler til 1,20 kr. pr. stk. og samtidig et tilbud fra

bødker Pedersen til 1,25 kr. Men bestyrelsen var enige om at beholde leverancen fra bødker Pedersen, fordi man var godt tilfreds. Det vedtoges at erlægge 20 kr. til Fausing vandværk, for meget stort vandforbrug i vinter halvåret. Det vedtoges at mejeriet skulle betale tapet til 2 stuer, mod at bestyrer Kastrup selv skulle sørge for opsætningen.

Ved en licitation d. 3. februar 1928 var priserne følgende:

Fausing by	Jh. Sørensen	480 kr.
Fausing udflytterne	Niels Just	674 kr.
Lundby	Niels Sørensen	475 kr.
Grund by	Lars Petersen	599 kr.
Spidsborg	Jørgen Thorngård	534 kr.
Drammelstrup	P. G. Pedersen	756 kr.
Engbakkerne øst	Jens Jensen	550 kr.
Engbakkerne vest	R. Madsen	589 kr.
Virring udflytterne	S. Vestergaard	450 kr.
Virring by	N. Hansen	1500 kr.
Fløjstrup	R. Rasmussen	796 kr.
Kulkørselen fik	J. Thorngård til 67 øre pr. 1000 pd.	

Ved licitation i året 1938 var priserne følgende:

Fausing by	John Sørensen	480 kr.
Fausing udflyttere	Søren Just	744 kr.
Lundby udflytterne	Chr. Sørensen	720 kr.
Grund	Niels Olsen	609 kr.
Drammelstrup	Peder Esbensen	600 kr.
Spidsborg	Jens Mejlgaard	464 kr.
Engbakkerne øst	Jens Jensen	590 kr.
Engbakkerne vest	Niels Hansen	708 kr.
Virring mark	Peder Graabæk	670 kr.
Virring by	Lindø Jensen	900 kr.
Raaballegaard	Magnus Nielsen	1080 kr.
Fløjstrup kær	S. Axelsen	960 kr.
		8525 kr.
Mælkeprøver	Chr. Hjulmand	400 kr.
Smørkørsel	Nikolaj Christensen	17 øre pr. drüttel
Kulkørsel	Nikolaj Christensen	2,50 kr. pr. ton
Snekastning	P. Nielsen	6 kr. pr. dag

I dette år blev der bl.a. købt et nyt motordrevet køleanlæg for ammoniak fra bdr. Gram, Vojens til en pris af 7.300 kr.

Fausing mejeri før 1920.

I maj 1948 afholdtes mejeriets 50 års jubilæum. Det startede om formiddagen tidlig med frokost for mælkekuskene m.fl. Om middagen var det for indbudte og mejeriets forretningsforbindelser. Om aftenen samledes 300 gæster, næsten alle andelshavere, til middag i samlestalden i Allingåbro, de kunne ikke rummes i Fausing forsamlingshus. Derefter var der kaffe og dans i Prahls sal.

Og så ser vi på licitations priserne i 1948:

Fausing by	Johan Sørensen	1900 kr.
Fausing udflytterne	Skovgård Andersen	2144 kr.
Grund	Chr. Blæsbjerg	1694 kr.
Drammelstrup	Helenius Henriksen	1975 kr.
Engbakkerne	Niels Nygaard	2940 kr.
Raaballegaard	J. Alfred Pedersen	3200 kr.
Virring mark	Anthon Birch	1560 kr.
Lundby	Bruno Andersen	2370 kr.
Fløjstrup kær	Chr. Andersen	2436 kr.
Mælkeprøver	German Svendsen	1140 kr.
Smør- og kulkørsel	Vagn Sørensen, Spidsborg	45 øre pr. drittel smør og 9 kr. pr. tons kul fra Randers

I dette år blev der bygget ostelager og osteri. Overslaget lød på 66.000 kr. med eventuel overskridelse til ca. 85.000 kr. I året 1949 købtes et stykke jord fra Nørremosegaard med ret til vejen, bag om mejeriet, til en pris af 4.000 kr. Landinspektøren skal snarest sætte skellet både for det tilkøbte og den gamle grund, inden udvidelsen og byggeriet påbegyndes. Ved licitationen af bygningen af ostelageret blev murerarbejdet overdraget murer Jensen, Pindstrup for 54.493 kr. Tømrer- og glarmesterarbejdet til tømrer Søren P. Nielsen, Fausing for 11.748 kr. Der skulle til dette byggeri oprettes en kassekredit. Fra Silkeborg Maskinfabrik skulle købes inventar for ca. 9.000 kr. Installationen af lys i ostelageret overgik til J. H. Justesen, Allingåbro for 825 kr.

Men ostepriserne gik lidt ned og fastsattes til:

20% til 1,10 kr. pr. pund

30% til 1,30 kr. pr. pund

Fausing mejeri har igennem årene fulgt med udviklingen. Der er blevet bygget og moderniseret. Der blev foretaget fluebekæmpelse og ligeledes tuberkulin-kastningsbekæmpelse. Det var året 1951 man installerede oliefy.

Der har i mejeriets tid kun været 4 formænd:

fra 1898 til 1918 Anders Glavind, Fausing

fra 1918 til 1923 Rasmus Peter Kristensen, Fausing

fra 1923 til 1947 Johannes Pagter, Fausing

fra 1947 til 1968 Anders Tolstrup, Fløjstrup

Sidstnævnte, som nu (1982) bor i Auning, blev ved en generalforsamling, hvor der var mødt 99 andelshavere, valgt med 90 stemmer.

Ved licitationen over mælkekørsel i perioden 1. oktober 1956 til 30. september 1957 var følgende priser:

Fausing by	Arne Christensen	2300 kr.
Fausing udflytterne	E. H. Kristensen	3495 kr.
Lundby	Nikolaj Brødsted	3800 kr.
Drammelstrup	Christen Hjulmand	3000 kr.
Grund-Spidsborg	Poul Sejersen	4800 kr.
Engbakkerne	Peder Pedersen	3600 kr.
Raaballegaard	Jørgen Mikkelsen	4200 kr.
Fløjstrup kær	Johs. Jensen	3540 kr.
Virring mark	Johs. Nielsen	2399 kr.
Prøveudtagning	K. Otto Bøgh	1098 kr.
		32232 kr.

Det blev vedtaget at der skulle sættes reduktageseddel ved hver andelshaver. Før var det kun 3. og 4. kl. der fik seddel, men så kunne alle jo se på spandene hvem der leverede den dårligste mælk.

Da vi kom over i tresserne sker der store ændringer. I året 1964 er al mælkekørsel foregået med lastvogne og traktorer. Turene Virring mark, Raaballegård, Fløjstrup kær og Fausing udflyttere er overdraget til Søren Simonsen, Lundby for 21.800 kr. Grund, Spidsborg og Engbakkerne til Jens Tette, Liltved for 12.500 kr. Fausing by og Drammelstrup til Tage M. Pedersen, Fausing for 10.400 kr. Lundby til Niels Nielsen for 7.200 kr. Ialt 51.900 kr.

I disse år begynder centraliseringen af mejeribruget. Fausing mejeri holdt stand en tid. Det fik en del andelshavere fra det nedlagte Ø. Alling mejeri og enkelte fra Allingåbro og Auning. I 1965 gik man over til afhentning af mælk med tankvogne og kørte frem til 1967, da mejeriet blev nedlagt og indgik i fusionen mejeriet Danmark.

Fausing mejeri har været ledet af dygtige og fremadstræbende formænd og af dygtige bestyrere, samtidig med adskillige dygtige andelshavere som igennem årene har haft en bestyrelsespost.

Fausing andelsmejeri har ialt haft 6 bestyrere:

1898 til 1923 K. M. Kastrup

1923 til 1931 Bernhard Kastrup, en broder til K. M. Kastrup, men han var handelsmand ved siden af og blev fyret i 1931.

Derefter ansattes Fredslund Andersen fra 1931 til 1938 da han rejste til Bredsten mejeri.

Fra 1938 til 1949 var Harald Simonsen bestyrer, så flyttede han til Birkehøj mejeri og derefter ansattes Thyge Simonsen, broder til H. Simonsen, fra 1949, men han

Mejeribygningerne blev solgt til Søren Jørgensen, som har engros-lager af Kolding Salater.

Auning andelsmejeri.

Ved PREBEN STRANGE efter ADOLF REIMERS' optegnelser og protokollerne

I efteråret 1901 samledes en del landmænd fra Auning og nærmeste omegn til et møde, hvor det bestemtes at oprette et andelsmejeri i Auning. Hidtil havde man klaret sig med herregårdsmejeriet på Gl. Estrup og Gjesing mejeri.

Til den første bestyrelse valgtes Kr. Larsen, Søren Rasmussen, N. Kastbjerg, Jens Maarup, J. Kr. Kristensen, Karl Højholdt og A. Muurmann. De fik til opgave »at skrive love, udarbejde overslag og slutte overenskomst med håndværkerne og i øvrigt arbejde for bygningens snarlige opførelse.«

Af købmand H. P. Nielsen, Auning, - han drev dengang den købmandsgård, der nu ejes af C. F. Gerstrøm- og han var i øvrigt den første direktør for banken i Auning, købte bestyrelsen for 200 kr. en byggegrund mellem maler Andersens og N. Kruses ejendomme ved hovedlandevejen, den nuværende Østergade.

Byggesummen var 13.000 kr. og allerede den 7. februar 1902 stod mejeriet færdigt til at begynde driften.

Begyndelsen var ret beskeden med 41 andelshavere, men da foretagendet viste sig sundt og levedygtigt sluttede 7 fra Brunmose og 26 fra Lyngroden og Tårup sig til foretagendet. Senere kom der yderligere et antal leverandører til fra Tårup og i 1923 blev kontrakten om en ny 10 års periode underskrevet af 124 andelshavere.

Efter nutidens forhold at regne var det kun små priser, landmanden fik for sine produkter. Af de første regnskaber ses, at 1 pund smør kostede 90 øre og 1 pot sødmælk 10 øre. Det var derfor ret naturligt, at landmændene sluttede sig sammen og oprettede andelsmejerier for derigennem at opnå større udbytte af deres mælkeproduktion.

Men foruden at være til gavn for landmændene var det også en stor fordel for borgerne i Auning at der blev bygget et mejeri i byen. Det fremgår af følgende, som stod at læse i Randers Dagblad den 28. 10. 1901. »På et møde i onsdags blev det besluttet at oprette et mejeri i Auning. Denne beslutning vil vække glæde i den store stationsby, da det har været meget vanskeligt at skaffe den fornødne mælk, selv om folk stod med penge i hånden.«

Beboerne ved stationen kunne endvidere få leveret vand fra mejeriets brønd mod betaling af 1 øre pr. tønde vand eller 1 kr. pr. 100 tønder, dog forpligtede de sig til i givet fald at udbygge den gamle boring eller lave en ny, dersom den gamle ikke var vandrigh nok.

Også for renligheden fik mejeriet betydning, idet bestyrelsen i 1904 efter anmodning fra beboerne gik ind på oprettelse af en badeanstalt på mejeriet. Det var dog en forudsætning, at greven på Gl. Estrup ikke lavede en på savværket. Dette sidste blev dog ikke tilfældet og badeanstalten blev indrettet på mejeriet.

I 1908 vedtog man at sætte en mælkevogn i gang i Auning by. Grunden hertil var at Gjesing mejeri havde oprettet et mælkeudsalg i byen. Husejer Kr. Madsen, Auning mødte og fik salget »en detail« mod selv at anskaffe sig køretøjet.

Flere gange i årenes løb foretog man udvidelser og ombygninger. Allerede i 1914 fik man nye maskiner og bl.a. anskaffede man sig et køleanlæg. Hidtil havde man klaret sig med naturis. Isen blev »iset«, som det blev kaldt - på Hjørnegården. Der var her en stor lavning og vandet fra bækken fra Lyngroden blev ledet herind. Når vinteren så kom og isen var tilstrækkelig tyk blev isen efter licitation hugget op og kørt til et såkaldt »ishus« ved mejeriet.

I 1914 truede ishuset med at vælte og det vedtoges derfor at købe køleanlæg, og da der hertil skulle anvendes strøm vedtog man samtidig at indlægge elektrisk lys.

I 1932 begyndte fremstillingen af mælk på flasker, som hygiejnisk set var et stort fremskridt.

Af protokollerne fremgår det at spørgsmålet om indkøb af brændsel spillede en stor rolle. Fra starten gik man ind for køb af tørv hos S. Rasmussen i stedet for de dyre kul. Det må være blevet en succes, idet man afholdt en licitation over 100.000 tørv. Kullene blev dog efterhånden billigere og man gik efterhånden væk fra tørvne og beholder dem alene til fyring og madlavning hos mejeribestyrelsen. I tredive og fyrrerne gik man ind for indkøb af brænde fra de omkringliggende skove, og især under krigen var man henvist til at fyre med tørv og brænde. Først i 1952 blev der installeret oliefyre.

Mælketurene spiller også en stor rolle i protokollerne og ved licitationerne af dem udvises der stor interesse fra husmændenes side, idet det beløb der her kunne indtjenes var et kærkomment supplement til de i forvejen små indtægter. Fra starten var der 5 ture. 1. Gl. Estrup. 2. Tårup. 3. Tårup mark. 4. Auning kjær og Tværsgie og senere kom der i forbindelse med udvidelser og ændringer yderligere 2 ture til.

I 1938 udbød der mund- og klovsyge og det blev vedtaget, at så længe mælke-mængden fra de angrebne besætninger ikke oversteg 500 pund daglig, skulle de pågældende holde mælken hjemme og i erstatning fik de udbetalt $\frac{3}{4}$ af handelsværdien. Transportspandene og pladsen og perronen foran mejeriet skulle i samme periode holdes skoldet.

Under 2. verdenskrig forlangte luftværnsmyndighederne, at der skulle indrettes et

Auning mejeri ca. 1911. De to drenge er mejeribestyrer Reinholdts sønner Ove og Asger.

beskyttelsesrum på mejeriet, men da det ville koste 500 kr. forespurgte mejeriet om ikke ostekælderen kunne anvendes. Dette blev dog ikke godkendt og det blev i stedet pålagt mejeriet at indrette et til en pris af 1350 kr. + udstyr.

Allerede på et tidligt tidspunkt var der tanker fremme om at sælge mejeriet. På en generalforsamling i 1912 fremsatte således 20 andelshavere forslag om salg, men dette blev dog nedstemt på en indkaldt ekstraordinær generalforsamling.

I 1963 begyndte man at tale om sammenlægning af flere mejerier. Det blev jo ligesom en brydningstid i den periode, fordi der var mange der holdt op med at holde køer, hvorfor mælkemængden faldt. Problemet var derfor at flere mejerier blev nødt til at gå sammen for at dele den tiloversblevne mælk. Det der i Auning gav stødet til beslutningen om mejeriets lukning var dog de skærpede regler for salg af konsummælk, der for Aunings vedkommende ville medføre en udgift på 130.000 kr. til nyindretning. Dersom mejeriet skulle køre videre som smørmejeri ville udgiften kun beløbe sig til 45.000 kr. Hertil kom at mejeriet yderligere ville blive påført udgifter på 40-50.000 kr. foranlediget af kommunens krav om rensning af spildevandet, hvilket ville medføre 4000 kr. i driftsudgifter.

Alle disse ting i forening gav anledning til at man besluttede sig for at standse, og det blev ved 2 generalforsamlinger i 1967 besluttet, at indstille driften fra den 1. oktober 1967.

Leverandørerne til Auning mejeri delte sig mellem mejerierne i Fausing, Gjesing og Skjødstrup.

Mejeribygningerne blev solgt til fabrikant Palle Pedersen og indrettet til trædrejeri.

Mejeriet har i perioden fra 1901 til 1967 haft ialt 9 formænd:

Den første var gårdejer Kr. Larsen, Dyrlegegården og derefter fulgte proprietær M. Pedersen, Lykkegården eller som den hed dengang Chrestensminde, han sad i næsten 25 år og lik ved sin fratræden et guldur med kæde. Han efterfulgtes af forpagter F. Werchmeister, Gl. Estrup Møllegård, gårdejer Søren Miller, Tårup, gårdejer Johs. Nielsen, Tøjstrup og til sidst gårdejer Adolf Reimers.

Mejeriets første leder var mejerist K. B. Kristensen, Allingåbro, der var ansat de 2 første år. Han lik en årlig løn på 650 kr. og 10% af overskuddet samt bolig, lys og brændsel. Lønnen måtte dog ikke gå under 900 kr. på et år.

Der var øjensynlig ikke tilfredshed med ham, for 23 andelshavere stemte imod hans fortsatte ansættelse og kun 17 for. Hans efterfølger blev P. Reinholdt, der var ansat indtil han måtte gå af på grund af sygdom. Han efterfulgtes af Niels Pedersen der forblev på mejeriet til dette blev nedlagt i 1967.

Afslutningen på mejeriet blev fejret med en fest og efter avisreferaterne at dømme blev festen ikke et vemodigt farvel, idet de gamle andelshavere havde afslundet sig med deres ny mejeritilværelse, væsentligst som medlemmer af nabomejeriet i Fausing. Det blev jo i familien, som det blev sunget i en sang til festen.

Mødtag de hjerteligste lykønskninger i dagens anledning.

Til lykke ferer mejeri, med jubel og glæde
at huse os alle, og alle de gode
Vi hader alle de år vi har, og alle de gode
de gamle alle de gamle, da jeg vil ode alle.
Med et blik på et smukt øde, som jeg vil mejeri, jeg
den gamle i de gamle hjem, et godt hjerte i smukt hjem
Og mejeri's fine smag, der nyde som det sig hør i det
de smag vi altid priser, her: Mejeri når vi spiser.
Og floden i et højt by, og også her det hør sig
den var som den skit være, til mejeri's zere.
Til slut du ferer mejeri, en hilsen til dig sender
og ønsker dig en fremtid god, fra dine gamle venner.

Hjertelig til lykke med trædrejerdagen
Familien C. H. Thren, Helsingør.

En mælkekusks erindringer.

AF PETER GRAABÆK

Jeg blev konfirmeret den 6. oktober 1918 i Ålsø kirke. Min fader havde en ejendom på 26 td. land, men det var småt med penge, så han havde givet tilbud på to mælketure og lik dem begge til 1800 kr. stykket pr. år. Det var mange penge, syntes vi. Jeg måtte så køre den ene, og det gjorde jeg i 3 år. Der var ikke megen mælk at køre med. Jeg havde mælk med fra 14 ejendomme, og den som havde mest, havde 20 kg i en 40 l spand. Der blev sat et trappetrin på hver side af vognen. Jeg løftede først spanden derop, så kunne jeg få den ene hånd under bunden, og så derefter løfte den op i vognen.

Jeg har kørt mælketur i 21 år ialt, først 3 år til Ålsø mejeri, derefter ½ år til Ålsrode, 2 år til Øster Alling og 1½ år til Fausing mejeri, så jeg har jo løftet nogle spande i min tid.

I november 1928 tilrødte jeg plads hos enkefru Anna Mejer, Dalsgård ved Auning. Til ejendommen var der 25 td. land, og hun havde derudover en mælketur til Øster Alling mejeri, som jeg også skulle køre. Lønnen var 800 kr. det første år, 1000 det andet. Fru Mejer lik 1800 kr. om året for mælketuren. Det var en stor mælketur med 4 gårde og 10 ejendomme. Gårdene var Dalsgård, Rodholm, Moesgård og Oustrupgård. I den bedste tid om sommeren kunne der godt være 50-60 spande mælk, så det var jo et stort læs. Der kunne stå 39 spande i bunden af vognen. Så var der sidebræt på begge sider med plads til ialt 10 spande og bagpå et bræt, hvorpå der kunne stå 4, og desuden 4 kroge til at hænge spande på. Vognen havde håndbremse, og når vi skulle ned ad bakke, bremsede vi vognen, så var hestene frie for at holde så meget igen. Bremsen bestod af to træklodser, som slæbte på baghjulene. Håndtaget til den var fastspændt til sædet, så den var nem at trække. Sædet gik tværs over vognen i hele dens bredde, så der kunne godt sidde 3 ved siden af hinanden, og så var der et skråt bræt til at hvile fødderne på. Nu til dags kører jo snart alle i bil og skal have kørekort. Det skulle man ikke til hestekøretøjene, men man skulle alligevel lære at køre dem, og der fandtes gode kuske og ringere kuske.

Hjem fra mælketuren for ca. 50 år siden. Peter Graabæk og sønnen Jørgen.

Om vinteren havde jeg i dårligt løre 3 heste for, en mellem de to vognstænger og en på hver side. Det gav meget arbejde med at spænde for, men til gengæld havde man jo mere magt over det. Det hændte også, at det blev slædeføre, en vinter hele 4 uger i træk. Der kom ingen sneplove og grusbiler dengang, vi måtte klare os, som vi bedst kunne. Det kunne sommetider være en hård tårn, men vi tog det med godt humør, det kunne jo ikke hjælpe andet.

Der var også skønne stunder, som når jeg hver søndag havde afregning med fra mejeriet. Der skulle deles ud tre steder på vejen hjem, det gik på omgang hos de forskellige, og det var skik, at når man kom med mælkepengene, skulle man ind og drikke kaffe. Kaffeboardet var altså dækket tre steder sådan en søndag formiddag, så med morgenkaffen derhjemme kunne det godt blive til ti kopper kaffe. Man trængte ikke meget til middagsmad, når man kom hjem sådan en dag!

Mælkekusken kunne jo bruges til lidt af hvert, såsom bud til smeden, træskomanden eller brugsen. Jeg var selv medlem i brugsen, så når jeg skulle købe noget til andre der, fik jeg det skrevet i min kontrabog og fik dividenden.

I maj 1931 startede Marie og jeg som nybegyndere. Vi købte en ejendom i Virring, som kaldes Bakkely. Til den hørte 7 td. land mark og $2\frac{1}{2}$ td. land eng. Vi havde $15\frac{1}{2}$ dejlige år derude. Selv om der var 1 km til nærmeste nabo, manglede vi aldrig selskab. Nå, $9\frac{1}{2}$ td land var jo ikke meget at leve på, der måtte lidt andet til, så efter et par måneder kom jeg til at køre mælketur til Fausing mejeri. Jeg mindes tit den tid. Tænk, en herlig sommermorgen at køre hen ad landevejen mod Fausing

med udsprugne rønnebærtræer på begge sider. Jo, det var herligt, man kunne ikke andet end komme i godt humør, så enten sang eller fløjtede jeg, en herlig morgenstund. Om søndagen kom der en masse mennesker cyklende fra Randers mod Lystrup eller Fjellerup strand, altid glade og vellønnede, de hilste og vinkede. De andre dage i ugen var det vognmænd og handelsfolk, alle slog ud med hånden og hilste, det havde folk tid til dengang.

Så kom desværre krigen. Jeg husker tydeligt, når jeg kørte til mejeriet, kunne jeg møde en kolonne tyske soldater, sommetider 20-25 køretøjer. De var jo ikke rare, de år. Men lad mig fortælle lidt om mejeriet dengang. Der var 12 mælketure til det. Fausing by altid først, dernæst Viballegård, de 2 ture lå fast, vi andre 10 skiftede hver måned. Den tur, der havde kørt først, rykkede ned på sidstepladsen, de andre en plads op. Der var 3 ture fra Virringsiden, Råballeturen, Virring by og Virring mark. Jeg har haft dem alle 3.

Der var jo andre priser dengang. F.eks. Kørte jeg turen fra Virring mark et helt år for 420 kr. Det svarer til 35 kr. om måneden for hestene og mig for to timers arbejde om dagen. Smørret var, husker jeg helt bestemt, nede på 126 øre pr. kg. Så blev der lavet en smørordning. Leverandørerne skulle aftage ½ kg smør for hver 250 kg. mælk, de leverede. Det gav resultat. Før havde jeg sjældent mere end 2 kg. smør om ugen med hjem fra hele turen, nu blev det til ca. 12 kg. Gjorde man sådan over hele landet, allastede det markedet; sagen var jo, at der var for meget smør, så englænderne pressede priserne.

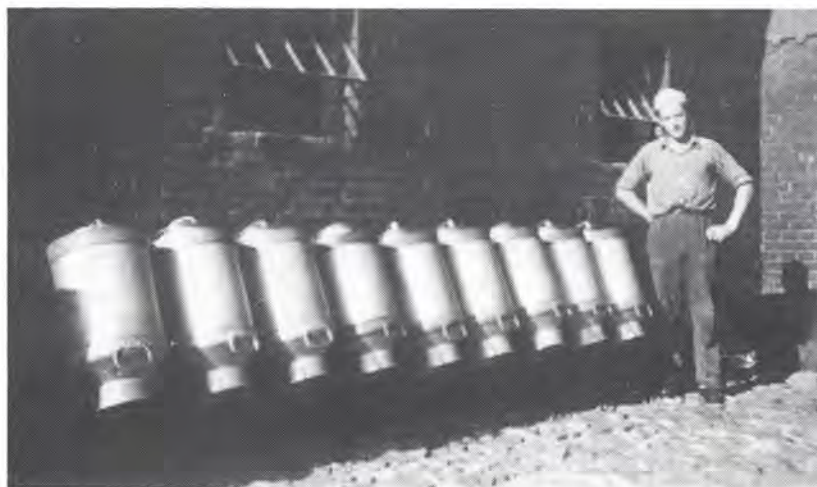
Mælken køres til vejen.

En mælkekusk blev som sagt brugt til lidt af hvert dengang. Råballegård handlede hos købmanden i Fausing, så hver tirsdag var der en kasse med 500-600 æg, som skulle med. Dem læssede vi af ved købmanden, inden vi kørte på mejeriet, så skulle købmanden have varerne klar, når vi var færdige på mejeriet. For ulejligheden lik mælkekusken $\frac{1}{4}$ kg. kaffebønner. De kostede 95 øre, så det var ingen dårlig forretning. Der var også de små spande fra husfolkene i Virring. Skulle en af dem f.eks. have 2 l kærnemælk a 3 øre, var der puttet 6 øre i spanden hjemmefra. Dem tømte mejeristen af, inden der kom mælk i i stedet for.

Vi fik mælkeafregning hver tirsdag. Regnskabet stod i en mælkebog, hvor der også stod hvor meget vi skulle have i mælkepenge. Bogen skulle indleveres på mejeriet senest fredag, så mejeristen kunne få regnskabet ført ind til næste uge. Mælkekusken fik pengene med til leverandørerne.

Der har været små oplevelser gennem årene. Som dengang i maj 1931, da der blev ansat en ny mejeribestyrer. Så skulle hele ostelageret jo ryddes, det blev solgt langt under noteringen. Richard Rasmussen og jeg købte en hel gammel ost på 9-10 kg for 2 kr. og delte den. Tænk en halv ost for 1 kr. Richard var forretningsmand, han kørte til smed Mikkelsen i Fausing og solgte sin halvdel for 3 kr!

De 21 år var sommetider en hård tårn, f.eks. når vi om vinteren måtte køre på markerne, fordi vejene var ufremkommelige i snestorm. Men vi var jo vant til det og tænkte såmænd aldrig over det. Det skulle jo gøres, og der var aldrig noget med forkølelse og den slags. Når jeg tænker tilbage på den tid, synes jeg, der var en charme ved det. Den er jo borte nu, men så er der måske kommen en anden i stedet.

Så er alle spandene klar på Bæksvad.

Adolf Reimers

*20.-12.-1904 +1.-10.-1982.

Adolf Reimers var en af dem, som gjorde et stort arbejde for Lokalhistorisk Forening for Sønderhald Kommune. Hans interesse for tiden og egnen gjaldt dog ikke kun fortiden, men han vidste, det var nødvendigt at lære af, hvad der var gået forud, så derfor var han også med til at præge egnen i tiden fremover.

Adolf Reimers begyndte på sin gård i Auning i 1934, og drev den til for få år siden, da han og Anna flyttede i et skønt hus. I mange år var han med i ledelsen i næsten alle lokale foreninger, såsom formand for Auning mejeri, formand og regnskabsfører for føderstofforeningen, i bestyrelsen for venstrevælgerforeningen og husmandsförening, i repræsentantskabet for Elro gennem mange år. Ligeledes var han kasserer og regnskabsfører i pensionisternes svømmeklub fra starten i 1972 til 1981.

Vi vil savne Adolf Reimers længe, men slutte med at udtale et »Æret være hans minde«.

Indvejning på mejeriet.

Årsberetning 1982

Året har ikke været præget af de store aktiviteter. En enkelt fra december 1981 skal nævnes. Da fortalte museumsinspektør Finn Tuxen i Uggelhusse forsamlingshus om, hvordan en udstilling bliver til. Det var ganske udmærket, men vinteren var over os, og tilslutningen var derefter.

Efter generalforsamlingen den 23. februar talte museumsinspektør Sterum, Assentoft om udgravninger ved Løgumkloster, vi så lysbilleder fra arbejdet og egnen deromkring.

30. marts talte Lektor Vagn Wählin, Århus i Hørning forsamlingshus over emnet »Folkelighed og folkedragt, myte eller realitet«. Med vanlig inspiration rundede lektoren også den række af, vi har haft om de folkelige bevægelser; der var pænt fremmøde.

28. april var vi på aftenur til Kulturhuset i Randers. Museumsinspektør Sterum viste velvilligt rundt.

Sommerudflugten havde som sædvanligt samlet stor tilslutning. Vi samledes på parkeringspladsen ved Gl. Estrup, turen gik over Ring til Dalsgård, Oustrup møllehøj, Firhøj og V. Alling. Under turen fik vi grundig orientering om oldtidsminderne, og lokale fortællere medvirkede til, at vi fik en fornøjelig og udbytterig tur. Vejret kunne have været mere sigbart, men vi nød den storslåede udsigt og imellem byerne kunne vi se til Randers og i syd til Kalø Vig. I Ø. Alling kirke fortalte pastor Michaelsen om kirken og dens omgivelser og den inspirerende udsigt der er fra kirkebakken. Aftenen sluttede i Landbrugsmuseets cafeteria med samvær og aftenang.

Vore efterårsarrangementer gik helt ud på grund af vanskeligheder med tidspunkt, talere og lokaler. Vi håber at kunne indhente det forsømt i året der kommer.

Foreningens navn er næsten vor formålsparagraf, vi skal være lokale og historiske. Det lokale prøver vi på, ved at lade vore arrangementer gå på omgang, ligesom vor udflugt endnu har kunnet foregå indenfor kommunens grænser.

Historisk må det vel være i og omkring arkivet det foregår, her melder sig spørgsmålet: hvornår er en sag historie? Det har vi opdaget i vort arbejde med herværende skrift angående andelsmejerierne. Der er mange daglige ting, vi tager som en selvfølge, der pludselig ændres og bliver historie. Foreningsarbejde af folkelig og økonomisk karakter skifter hurtigt, nogle foreninger forsvinder helt, andre fortsætter med ændrede mål, og nye dukker op.

I arkivet har vi efterhånden mange protokoller og regnskabsbøger, og er parate til at modtage flere. Vi har efter model fra Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver opbygget et system på reoler og i kartotekskasser, som skulle blive landsdækkende.

Vi håber i de kommende år at kunne indfri vore trofaste medlemmers forventninger, måske skulle vi satse mere på sommerhalvåret, for ikke at kollidere med andre arrangementer.

Til slut tak til alle der har støttet foreningen i det forløbne år. Tak til Djurslands Bank for pengegave, Sønderhald Kommune for husly og støtte og til slut tak til dem der altid beredvilligt hjælper til ved vore arrangementer.

Klaus Moltesen

Jørgen Jeppesen på mælkevognen.

LOKALHISTORISK FORENING for SØNDERHALD KOMMUNE
REGNSKAB 1981

<i>Indtægter</i>		<i>Udgifter</i>	
Beholdningkr.	3874,03	Arrangementerkr.	1839,81
Medlemskontingentkr.	5490,00	Kontingent SLAkr.	250,00
Salg af årsskrifterkr.	630,00	Annoncerkr.	323,30
Bidrag Djurslands Bank .kr.	200,00	Portokr.	606,45
Arrangementerkr.	215,00	Kontorkr.	236,79
Renterkr.	445,17	Kuverterkr.	305,00
		Abonnemeter til arkiv .kr.	202,00
		Kopier af bill. o.a.kr.	766,60
		Installation af lys	
		indkøb af bøger o.a.kr.	1416,44
		Kursusudgifterkr.	573,50
		Gaverkr.	150,50
		Diversekr.	34,00
Ialtkr.	10854,20	Ialtkr.	6704,39
		Girokr.	711,72
		Sparekassekr.	3329,23
		Kassebeholdningkr.	135,85
		Checkkr.	÷26,99
	10854,20	Ialtkr.	10854,20

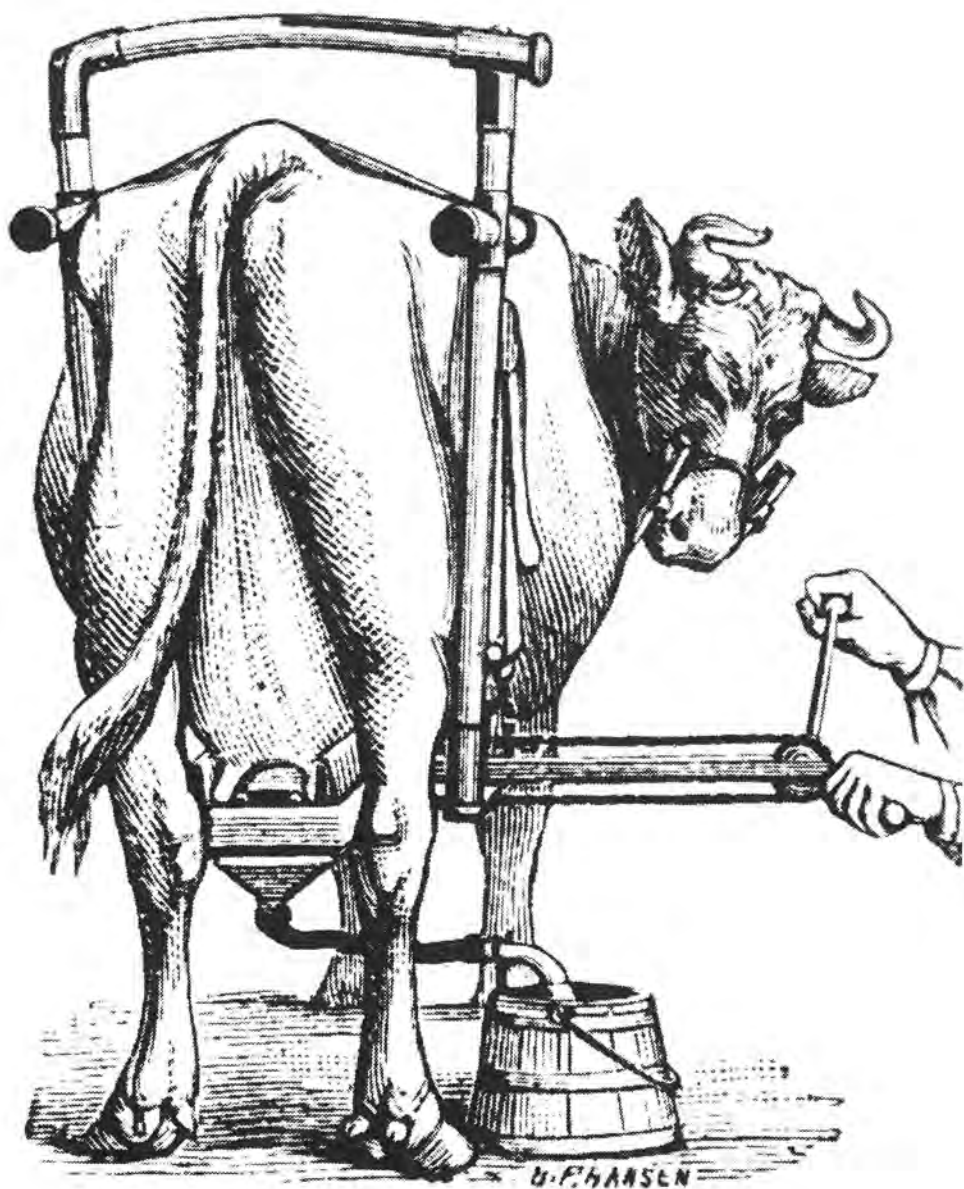
Ovenstående regnskab er dags dato gennemgået og revideret.
Girokonto, sparekassebog, checkkonto og kassebeholdning er mig forevist.
Regnskabet er godkendt uden bemærkninger.

Auning d. 18/2 1982

Adolf Reimers

Tilskud til arkivet fra kommunen22500,00

Årsskrifterkr.	7722,60
Skab og opslagstavle . . .kr.	2795,60
Lysbilledeapparatkr.	1221,00
Rep. af skrivemaskine . . .kr.	164,70
Indb. af kirkebøgerkr.	400,00
Ialtkr.	12303,90

Mange tror sikkert, at malkemaskiner er en ret ny opfindelse fra mellemkrigsårene, men det er ikke tilfældet. Allerede i 1850'erne forsøgte man i Amerika at fremstille malkemaskiner, og kort efter begyndte man at eksperimentere i Europa.

På Dansk Landbrugsmuseum på Gammel Estrup findes en malkemaskine fra 1862, men det vides ikke, om den er fremstillet i England, eller om det er en dansk efterligning lavet i Fåborg.

Den her viste malkemaskine fra o. 1890 blev opfundet af danskeren Jens Nielsen og blev fremstillet på Helsingør skibsværft. Maskinen fungerede sådan set godt og blev belønnet med flere medaljer på forskellige udstillinger både herhjemme og i udlandet. Som det fremgår af billedet, blev maskinen drevet ved håndkraft. Mekanikken med kædetræk og bevægelige trykplader var dog temmelig kompliceret, og det var derfor lidt omstændigt at rengøre maskinen, og når hertil kommer, at den ikke var hurtigere end håndmalkning - snarere tværtimod - kan man godt undre sig over, at der overhovedet var interesse for maskinen. Det var der imidlertid, navnlig på en del større gårde, fordi det kræver nogen læretid at blive en dygtig håndmalker, men det tager ikke lang tid at lære at dreje et håndsving.

Nogen større udbredelse fik denne maskine dog ikke, og selvom der fortsat skete nye opfindelser og forbedringer, var det først efter 1930 at malkemaskiner for alvor begyndte at gøre sig gældende.

Arkivets adresse og åbningstid:

Den gamle inspektørbolig, Sdr. Fælledvej 2, 8963 Auning - hver torsdag kl. 15-17 og 19-21.

FORMAND:

Gårdejer Klaus Moltesen, Hørning, 8900 Randers - tlf. 49 43 23

NÆSTFORMAND:

Ingeniør Bjarke Thomassen, Nedergårdsvej 4, Langkastrup mk. - tlf. 49 41 12

KASSERER:

Fru Helga Sørensen, Årslev, 8900 Randers - tlf. 49 13 40

SEKRETÆR:

Fru Vibeke Nielsen, Skovdalsvej 15, 8963 Auning, tlf. 48 36 78.

ØVRIGE BESTYRELSESMEDLEMMER:

Gårdejer Ejvind Rygaard, Nordkystvejen 2E, Fausing, 8961 Allingåbro, tlf. 48 10 39

Sognepræst Jørgen Michaelsen, Ø. Alling, 8963 Auning - tlf. 49 20 46

Fru Else Pedersen, Enighedsvej 42, 8963 Auning - tlf. 48 42 36.

Overkontrollør Preben Strange, Skovduevej 60, Assentoft - tlf. 49 52 84

VALGT AF BYRÅDET:

Gdr. Nicolai Brøsted, Lunden 4, Lundby, 8961 Allingåbro, tlf. 48 13 70.

Ekstra eksemplarer af årsskriftet 1982 kan indtil 1. marts afhentes hos ovennævnte bestyrelsesmedlemmer for 30 kr. pr. stk. Derefter kun på ekspeditionsadressen: Helga Sørensen, Årslev, 8900 Randers, tlf. 49 13 40.

Enkelte overskudseksemplarer fra 1978, 1979, 1980 og 1981 kan kun rekvireres hos ekspeditionen.

Indgang til arkivet. Se pilen.